

Jyväskylän yliopiston hallitus
Kirjaamo
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

10.10.2011
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

11. 10. 2011

nro 1036/1/1a/2011
2.1.10.11

Hakemus rehtorin tehtävään

Haen Jyväskylän yliopiston rehtorin tehtävää. Hakemukseni liitteinä ovat CV sekä ehdotukseni Jyväskylän yliopiston kehittämiseksi.

Ansioistani ja sopivuudestani rehtorin tehtävään annan tässä suppean yhteenvedon. Vankan käytännön kokemuksen johtamistaidossa olen hankkinut toimimalla laitoksen johtajana, tiedekunnan dekaanina ja vararehtorina sekä huippuyksikön johtajana. Kansainvälistä johtamiskokemusta olen saanut toimimalla pohjoismaisen teoreettisen fysiikan tutkimuslaitoksen (NORDITA) johtokunnan puheenjohtajana. Lisäksi olen toiminut useissa kansainvälisissä ja kansallisissa luottamustehtävissä. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten toiminnasta olen saanut monipuolisen kokemuksen työskentelemällä kolmessa eri yliopistossa ja yhdessä tutkimuslaitoksessa Suomessa ja neljässä yliopistossa ja kahdessa tutkimuslaitoksessa ulkomailla sekä osallistumalla kansainvälisiin arviointitehtäviin.

Tieteelliset ansioni ovat mittavat: Olen kirjoittanut yli 200 tieteellistä artikkelia, joihin on viitattu yhteensä yli 6200 kertaa. Olen tehnyt runsaasti kansainvälistä yhteistyötä, saanut EU-rahoitusta sekä tutkimusrahoitusta Suomen Akatemialta yhtäjaksoisesti vuodesta 1991 alkaen. Olen kahden tieteellisen seuran fellow-jäsen ja Suomalaisen tiedeakatemian jäsen.

Monipuolisen luento-opetuksen ja väitöskirjojen ohjauksen lisäksi opetusansioihini kuuluu mm. "lentävä lähtö"-konseptin luominen fysiikan laitokselle, mikä johti koulutuksen laatuysikön saamiseen Jyväskylän yliopistoon.

Englannin kielen olen oppinut asumalla kolme vuotta Yhdysvalloissa ja käytän sitä päivittäin työssäni. Lisäksi ymmärrän hyvin saksaa, ruotsia ja tanskaa, ja keskustelen näillä kielillä tyydyttävästi.

Tiedeylempöiston rehtorilla tulee olla tiedeyhteisön luottamus sekä omassa yliopistossa että kansallisesti ja kansainvälisesti. Uskon, että minulla on tällainen luottamus yli tieteenrajojen. Olen kasvattanut omalle tutkimusalalleni Jyväskylään uuden itsenäisen tutkijasukupolven ja olen valmis uusiin haasteisiin.

Olen käytettävissä rehtorin tehtäviin tutustumiseen jo vuoden 2012 keväällä. Palkkatoivomukseni on 13000 €/kk.

Kunnioittaen,

Matti Manninen

Ehdotuksia Jyväskylän yliopiston kehittämiseksi

Matti Manninen, 10.10.2011

Yliopisto valtakunnallisena vaikuttajana

Jyväskylän yliopiston tulee olla jatkossakin vahva valtakunnallinen vaikuttaja yliopistolaitoksen kehittämisessä. Uudet tutkimus- ja koulutushankkeet ovat omin- takeisia ja yliopistoa parhaiten profiloivia, jos aloitteet niihin tulevat yliopiston sisältä. Rohkaisen tiedekuntia ja laitoksia olemaan omien alojensa uudistuksen edelläkävijöitä Suomessa. Unifin käynnistämä koulutuksen rakenteellinen kehittä- minen on hyvä osoitus siitä, että yliopistot voivat ottaa enemmän vastuuta koko yliopistolaitoksen kehittämisestä.

Tavoitteeni on, että Jyväskylän yliopisto vahvistuu itsenäisenä tiedeyliopistona. Muiden yliopistojen kanssa kannattaa tehdä koulutus- ja tutkimusyhteistyötä edistäviä sopimuksia, mutta fokuksena tiettyihin konkreettisiin hankkeisiin. Yliopistoallianssia kannattaa jatkaa Tampereen yliopistojen kanssa tehtävän yhteis- työn sateenvarjo-organisaationa.

Jyväskylän yliopiston kokoa ei tule kasvattaa. Huippuyliopiston opiskelijamäärän ei tarvitse olla suuri. Jyväskylän yliopisto voi kilpailla tulevaisuudessa vain tutkimuk- sen ja koulutuksen laadulla ja kansainvälisyydellä.

Yliopiston rakenne

Jyväskylän yliopiston tiedekuntarakenne on muotoutunut nykyiseksi jatkuvalla kehityksellä, jossa varsin pienin hallinnollisin askelin on päädytty kuuteen tiedekun- taan ja kauppakorkeakouluun. Tiedekuntien sisällä on muutoksia tapahtunut varsin paljon ja pieniä laitoksia yhdistämällä on saatu taloudellisesti ja toiminnallisesti parempia kokonaisuuksia. Tässä nykyinen rehtori on onnistunut hyvin, mutta tätä työtä tulee edelleen jatkaa.

Useat yliopistot ovat yliopistolain muututtua tehneet merkittäviä muutoksia tiede- kuntarakenteeseen. Myös Jyväskylän yliopistossa käytiin viime keväänä keskustelu- ja tiedekuntarakenteen uudistamisesta, mutta tiedekuntarakenteen muutosta ei silloin pidetty tarpeellisena.

Maailman parhaiden yliopistojen organisaatiot osoittavat, että yliopisto voi toimia tehokkaasti usealla hyvinkin erilaisella rakenteella ja hallinnolla. En pidäkään rakenteellisia muutoksia tärkeimpinä toimenpiteinä laadun parantamiselle ja toiminnan tehostamiselle. Rakenteen muutos on toki yksi hyvä keino ravistaa organisaatiota, kun tavoitteena on heikoimpien yksiköiden vahvistaminen.

Jyväskylän yliopiston tiedekuntarakenteessa ehdotan pohdittavaksi kauppakorkea- koulun vahvistamista liittämällä siihen osa tietojärjestelmätieteestä, joka nytkin kouluttaa pääasiassa kauppatieteiden maistereita. Tämä yhtenäistäisi kauppatietei- den koulutusta ja vahvistaisi kauppakorkeakoulun tutkimusta sekä helpottaisi kauppakorkeakoulun kansainvälisiä akreditointeja. Samassa yhteydessä olisi mah- dollista siirtää tietotekniikan laitos matemaattis-luonnontieteelliseen tiedekuntaan, mikä puolestaan selkeyttäisi soveltavan matematiikan asemaa JY:ssä. Tiedekuntara-

kenteen muuttaminen on kuitenkin iso asia ja edellyttää, että harkitaan erilaisia vaihtoehtoja. Keskustelu asiasta voi olla aiheellista sen jälkeen, kun Unifin rakenteellisen kehittämisen työryhmät ovat jättäneet raporttinsa.

KTL:n asemaa ollaan pohtimassa jo tänä syksynä. Mielestäni se tulisi liittää kasvatustieteiden tiedekuntaan. KTL:n uudelleen organisoinnin yhteydessä on selvitettävä voidaanko hallitusohjelmassa oleva valtakunnallinen arviointikeskus perustaa Jyväskylään. Tällöin osa KTL:stä voitaisiin ehkä irrottaa yliopistosta uuden sektoritutkimuslaitoksen osaksi ja osa jäisi yliopistoon kasvatustieteiden tiedekuntaan liitettynä.

Ympäristöntutkimuskeskus tulisi lakkauttaa osana yliopistoa (myydään yliopiston ulkopuoliseksi yhtiöksi tai lakkautetaan kokonaan).

Yliopiston hallinto

Yliopiston keskushallintoa ja hallintoprosesseja uudistetaan parasta aikaa hallintojohtajan johdolla. Tärkeintä luoda hallintorakenne ja toimintakulttuuri, joka mahdollistaa hallintorutiinien jatkuvan orgaanisen kehityksen kohti sujuvampia käytänteitä. Tietohallintokeskuksen liittämisessä hallintokeskuksen yhteyteen on huolehdittava, että myös THK:n tärkeää roolia lähipalvelujen tuottajana (koko yliopiston henkilökunnalle) parannetaan. THK:n johtokunta on ollut hyvä keskustelufoorumi palvelun tarjoajien ja saajien välillä. Keskusteluyhteys koko hallintokeskuksen ja tiedekuntien ja laitosten toimijoiden välillä on myös tulevaisuudessa välttämätön. Eräs mahdollisuus sen parantamiseen olisi eri tiedekuntien ja henkilöstöryhmien edustajista koostuva "neuvottelukunta", joka tapaisi ajoittain hallintokeskuksen johdon.

Hallintokeskuksessa tehtävä työ liittyy olennaisesti myös rehtorin avustamiseen yliopiston johtamisessa. Haluan selkeyttää yliopiston päätehtävien (tutkimus ja tiedepolitiikka, koulutus ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus) johtamisen, toteutuksen ja laadunvarmennuksen. Vararehtorit voivat toimia nykyistä selvemmin omien vastualueidensa johtajina. Olen valmis lisäämään heidän vastuitaan ja päätöksentekovaltuuksiaan. Samalla selkeytyisi tiede-, koulutus- ja YVV-neuvostojen asema.

Yliopiston johtamisessa tarvitaan lisää avoimuutta ja sen tuomaa luottamusta. Rehtori tarvitsee ympärilleen luotettavan tiimin, jonka avustuksella hän johtaa yliopistoa. Tiimin ytimen muodostavat hallintojohtaja ja vararehtorit. Osa vararehtoreista voi tarvittaessa olla kokopäiväisiä. Ehdotan harkittavaksi myös sitä, että vararehtorit voisivat olla useammin läsnä hallituksen kokouksissa. Hallituksen kontakti yliopiston johtoon laajenisi, luottamus hallitukseen lisääntyisi eikä tieto yliopiston hallituksen välillä kulkisi vain yhden henkilön kautta.

Tiedekuntien ja erillislaitosten palvelukeskuksia tulee edelleen kehittää. On tärkeää, että kaikkien opettajien ja tutkijoiden työpanos voidaan keskittää siihen osaamiseen, jossa he ovat asiantuntijoita. Valtion tuottavuusohjelmasta huolimatta yliopiston henkilörakenne on saatava tasapainoon. Myös riittävä tukihenkilöstö on tarpeellinen: tuottavuus on parasta, jos kaikki tekevät sitä, mitä he osaavat.

Yliopiston laadunvarmennustyö tulee liittää kiinteämmin yliopiston hallinnon ja päätöksenteon prosesseihin. Se ei saa olla erillinen osa-alue yliopiston hallinnossa ja toiminnassa. En kannata yliopisto-organisaatioon huonosti sopivaan ISO-standardin mukaiseen laatujärjestelmään siirtymistä. Eri alojen kansainvälisiä akreditoiteja tulee kuitenkin harkita.

Tutkimus ja tiedepolitiikka

Yliopiston pitäminen kansainvälisesti merkittävänä tiedeyliopistona edellyttää johtavassa asemassa olevia tutkimusryhmiä, jotka houkuttelevat kansainvälisiä huippuja Jyväskylään. Tutkimuksen kokonaisarviointi ja tekeillä oleva tutkimus-, infrastruktuuri- ja innovaatio-ohjelma antavat hyvän lähtökohdan yliopiston tutkimuksen edelleen kehittämiseen.

Huippututkimus edellyttää hyvien tohtoriopiskelijoiden ja tutkijoiden lisäksi riittävän laajoja kansainvälisiä tutkimusyhteisöjä, joiden piiristä johtavaan asemaan yltävät huippuryhmät nousevat. Huippututkimusta pitää resursoida pitkäjännitteisesti ja sen tulee olla hyvin johdettua. Jyväskylän yliopistossa riittävän laajan ja houkuttelevan pohjan huippuryhmien syntymiseen ja pitämiseen muodostavat jo nyt psykologia, liikuntabiologia (yhdessä terveystieteiden kanssa), useat humanistiset ja luonnontieteelliset alat sekä tietotekniikka. Aloja, jotka eivät vielä ole kansainvälisesti merkittäviä, saadaan lähemmäksi kansainvälistä kärkeä parhaiten rekrytoimalla organisaatiokykyisiä huippututkijoita oman yliopiston ulkopuolelta.

Jyväskylän yliopiston tulee hyödyntää entistä enemmän tieteiden välistä kanssakäymistä yliopiston sisällä. Tällä tavalla voidaan tehokkaasti siirtää metodiosaamista tutkimusalalta toiselle. Agora Center, Nanoscience Center ja määräaikaisten tutkimuskeskukset ovat vahvistaneet monitieteistä tutkimusta. Parhaimmillaan tutkimusyhteistyö lähtee kuitenkin ambitioista tehdä tieteellisiä läpimurtoja eikä siihen aina tarvita erillistä organisaatiota. Tutkimusyhteistyötä voidaan edistää myös palkitsemisella ja "Academic Life" -konseptin avulla.

Jyväskylän yliopiston tutkimuksen näkyvyyttä tulee edelleen parantaa valitsemalla julkaisufoorumit paremmin.

Tutkimuksen infrastruktuurien ylläpitämistä varten yliopistoon luodaan selkeä rahoitusmalli, joka antaa mahdollisuuden pitkäaikaiseen suunnitteluun ja houkuttelee yliopistoon huippututkijoita.

Koulutus

Student life -hanke sisältää paljon elementtejä, jotka näen tärkeiksi opiskelijoiden motivaation ja hyvinvoinnin lisäämisessä. Uusien opiskelijoiden tulee olla ylpeitä päästyään opiskelemaan Jyväskylän yliopistoon. Heidän tulee tiedostaa, että valmistuttuaan he ovat omalta osaltaan vastuussa paremman yhteiskunnan luomisesta.

Opiskelun ohjauksessa tulee painottaa enemmän opiskelun laadun ja tehokkuuden tärkeyttä kuin kurssivalintoja: "on tärkeämpää, miten opiskelee kuin mitä opiskelee". Kaikki nopeaa opiskelua vaikeuttavat esteet tulee poistaa.

Opiskelun ja opetuksen tehokkuus ja jopa niiden vaativuus sekä lyhyet opiskeluajat houkuttelevat parhaiten hyviä opiskelijoita hakeutumaan Jyväskylän yliopistoon. Opiskelijoiden rekrytoinnin onnistuminen on välttämätön edellytys huippuyliopistojen joukkoon pääsemiseksi.

Henkilöstö

Yliopiston henkilöstöhallintoa uudistetaan hallintokeskuksen uudelleenorganisoinnin yhteydessä. Yliopiston tuoreeseen henkilöstöpolitiikkaan pääsin vaikuttamaan jo sen valmisteluvaiheessa yhteistyössä Helena Rasku-Puttosen kanssa. Olen siihen tyytyväinen samoin kuin ”Academic Life” –toiminnan lisäämiseen.

Yliopiston palkkapolitiikassa olisi päästävä järjestelmään, jossa lopulliset päätökset voitaisiin tehdä laitoksissa ja/tai tiedekunnissa. Nyt aiheutetaan tarpeettomasti mielipahaa.

Huippuihmisten rekrytointi on paras tapa nostaa yliopiston tasoa. Aina tulee katsoa löytyykö yliopiston ulkopuolelta vielä parempaa asiantuntemusta kuin yliopiston sisältä. Myös Jyväskylästä valmistuneiden oman urakehityksen kannalta on liikkuvuus ensiarvoisen tärkeää. Yliopiston kansainvälinen tunnettavuus lisääntyy parhaiten täältä muualle siirtyneiden hyvin koulutettujen tutkijoiden mukana.

Talous

Yliopiston hallitus on hyväksynyt äskettäin yliopiston omistajapolitiikan. Olen siihen tyytyväinen. Rahoituksen jakamisen suuntaviivat tulee tarkastaa sen jälkeen kun OKM on vahvistanut omat linjauksensa.

Yliopiston suureen säästötavoitteeseen suhtaudun pienellä varauksella, koska se hidastaa henkiseen pääomaan ja osaamiseen sijoittamista ja antaa yliopiston ulkopuolelle kuvan, että yliopistoja rahoitetaan yhteiskunnan varoista enemmän kuin ne tarvitsevat.

Yliopiston rahanjakoa tiedekunnille tulee edelleen kehittää ja yliopiston sisäistä rahanjakomallia selkeyttää. Muutoksen aikajänne yliopistossa on kuitenkin hidas (opiskelijoiden valmistumisaika 5 vuotta) ja muutokset on tehtävä hallitusti. Budjetoinnissa olisi päästävä käytäntöön, jossa laitokset ja tutkimusryhmät voivat helpommin siirtää heille myönnettyä rahaa seuraavalle kalenterivuodelle. Uskon, että tästä syntyisi jopa enemmän säästöjä kuin nykyisellä käytännöllä.

Lopuksi haluan mainita, että tiedekunnan pitkäaikaisena dekaanina ollessani tiedekuntani talous pysyi hyvin tasapainossa, tutkimusedellytyksiä onnistuttiin kehittämään merkittävästi kaikilla laitoksilla eikä taloudellisia ongelmia esiintynyt.

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus

Yliopiston kolmas tehtävä hakee kaikissa yliopistoissa vielä muotojaan. Jyväskylän yliopiston YVV-neuvosto ja vastaava koordinaattori ovat vasta aloittaneet tehtävänsä enkä näe vielä tarpeelliseksi ehdottaa muutoksia tähän toimintaan.